

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Prawa Gospodarczego

DPG-III.0512.3.2024
Warszawa, 12 marca 2024 r.

Stowarzyszenia Polskiego Instytutu Prawa Głuchych

Stowarzyszenia Polskiego Instytutu Prawa Głuchych

Szanowni Panowie,

w odpowiedzi na petycję z dnia 19 lutego 2024 r. dotyczącą zmiany przepisów ustawy z dnia 25 listopada 2024 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego przez uchylenie ust. 2 w art. 1 ww. ustawy, uprzejmie przedstawiam poniższe stanowisko.

Przed wejściem w życie ustawy o tłumaczach przysięgłych, tłumacze przysięgli byli ustanawiani na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 czerwca 1987 r. w sprawie biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych (Dz. U. Nr 18, poz. 112, z późn. zm.) jedynie na potrzeby organów wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania. Jednakże okazało się, że istnieje duże zainteresowanie zarówno społeczeństwa, jak i prawodawcy istnieniem tłumaczy, do których zaufanie jest zwiększone przez nadanie im uprawnień przez organ państwowy.

W związku z powyższym podjęto w Ministerstwie Sprawiedliwości prace legislacyjne nad wydaniem aktu rangi ustawowej, który w sposób szczegółowy uregulowałby kwestie związane z organizacją i funkcjonowaniem zawodu tłumacza przysięgłego. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy, ustawodawca świadomie zaniechał uregulowania statusu tłumaczy w zakresie języka migowego oraz innych systemów komunikacji niebędących językami naturalnymi. Dodatkowo wskazano, że w przeciwieństwie do tłumaczy przysięgłych, na usługi których istnieje bardzo duże zapotrzebowanie społeczne, zwłaszcza ze strony przedsiębiorców, w przypadku tłumaczy z języka migowego, ich usługi są potrzebne głównie w kontaktach obywatela z państwem. Natomiast ten rodzaj kontaktów jest regulowany przepisami procesowymi zawartymi w Kodeksie postępowania cywilnego, czy w Kodeksie postępowania karnego, przewidującymi możliwość powołania biegłych. Mając powyższe na względzie ustawodawca stwierdził, że ani z perspektywy kontaktów państwo – obywatel, ani

obywatel – obywatel (przedsiębiorca) nie ma potrzeby tworzenia zawodu tłumacza przysięgłego dla języka migowego.

Przewidziano w związku z tym, że do tłumaczy w zakresie języka migowego oraz innych systemów komunikacji niebędących językami naturalnymi będzie się stosowało przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych. Regulacja ta wskazuje, że rola tłumacza z języka migowego na potrzeby postępowań prowadzonych przez sądy czy też organy ścigania jest wystarczająca jako rola biegłego sądowego. W ww. rozporządzeniu wskazano warunki, jakie spełniać musi osoba by zostać ustanowioną biegłym sądowym, tj. mieć ukończone 21 lat życia oraz musi posiadać „Certyfikat drugi – "T2" – tłumacz-biegły w zakresie języka migowego” lub tytuł eksperta tego języka, wydane przez Polski Związek Głuchych.

Dodatkowo zauważyć należy, że ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się wprowadza definicję polskiego języka migowego (PJM), zgodnie z którą przez ten język należy rozumieć naturalny wizualno-przestrzenny język komunikowania się osób uprawnionych. Jest to zatem język naturalny, i Ministerstwo Sprawiedliwości tej okoliczności nie neguje. Natomiast wyłączenie spod przepisów ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego dotyczy tłumaczy języka migowego, bowiem zakres stosowania tej ustawy nie jest możliwy do realizowania przez tłumaczy języka migowego. Stosownie do art. 13 ustawy o tłumaczach przysięgłych, tłumacz taki jest uprawniony do:

- sporządzania i poświadczania tłumaczeń z języka obcego na język polski, z języka polskiego na język obcy, a także do sprawdzania i poświadczania tłumaczeń w tym zakresie, sporządzonych przez inne osoby;
- sporządzania poświadczonych odpisów pism w języku obcym, sprawdzania i poświadczania odpisów pism, sporządzonych w danym języku obcym przez inne osoby;
- dokonywania tłumaczenia ustnego.

Biorąc powyższe pod uwagę systemowo, w świetle obowiązujących przepisów, nie wydaj się możliwe połączenie zawodu tłumacza przysięgłego z tłumaczem języka migowego ze względu na inny zakres i specyfikę świadczonych usług. Tłumacze języka migowego świadczący usługi dla sądów i organów ścigania występują w postępowaniu jako biegli i jako biegli korzystają w trakcie wykonywania czynności z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych (art. 157 § 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Natomiast kwestię świadczenia usług w zakresie tłumaczenia migowego na rzecz organów administracji publicznej określają przepisy ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, gdzie w art. 11 wskazano, że organ administracji publicznej zapewnia, na zasadach określonych w art. 12, dostęp do świadczenia usług tłumacza PJM, SJM i SKOGN, zwanych dalej „świadczeniem”. W ustawie tej szczegółowo uregulowano zasady wpisu do rejestru tłumaczy PJM, SJM i SKOGN, a rozporządzeniem z dnia 1 czerwca 2012 r. Minister Pracy i Polityki Społecznej uregulował sprawy związane

z rejestrem tłumaczy polskiego języka migowego, systemu językowo-migowego i sposobu komunikowania się osób głuchoniewidomych.

Zatem nie można się zgodzić, ze wskazanym w petycji twierdzeniem, że uregulowanie dotyczące tłumaczy języka migowego wykonujących czynności czy to na rzecz sądu, organów ścigania czy organów administracji publicznej są, z zasady, krzywdzące i dyskryminujące.

Wniesiona petycja nie może zostać uwzględniona przez Ministerstwo Sprawiedliwości także dlatego, że tłumacze języka migowego nie podlegają temu resortowi, i jak powyżej wyjaśniono – regulacje ustawy o tłumaczach przysięgłych nie można wprost zastosować do tłumaczy języka migowego.

Niemniej nie jest wykluczone zastosowanie do tłumaczy języka migowego uregulowań podobnych, jakie obowiązują tłumaczy przysięgłych. Powinno to jednak nastąpić po dokładnej analizie problemu przez uprawniony organ regulacyjny, i mieć miejsce na gruncie przepisów ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się. Zauważyć należy, że konieczne będzie podjęcie decyzji, jakie języki niesłowne powinny być objęte zmianami, czy tylko polskiego języka migowego, czy także z systemu językowomigowego oraz środków komunikacji osób głuchoniewidomych (jeśli tak to jakich). Nie bez znaczenia pozostaje kwestia, że – szczególnie te ostatnie – nie dysponują rozwiniętą terminologią prawniczą, której znajomość powinna być sprawdzana w trakcie egzaminu na tłumacza przysięgłego.

Na podkreślenie jednak zasługuje, że wszelkie zmiany legislacyjne nie powinny wprowadzać dodatkowych utrudnień osobom głuchym lub niedosłyszącym. Nie powinny one zmuszać ich do korzystania z tłumaczy „przysięgłych” w sytuacjach gdzie dzisiaj wystarcza pomoc osoby przybranej, najczęściej członka rodziny lub znajomego posługującego się językiem migowym, do którego uprawniony ma zaufanie. Można sobie bowiem wyobrazić, że po wprowadzeniu zmian ustawowych, dokonanie czynności notarialnych będzie się wiązało z koniecznością zatrudnienia tłumacza „przysięgłego”, a więc poniesienia kosztów, nie wspominając o trudności z dostępem do takiego tłumacza, biorąc pod uwagę jak niewielu jest dzisiaj biegłych sądowych w zakresie języka migowego.

Z wyrazami szacunku
Emil Szczepanik
Zastępca Dyrektora - Sędziego
Departament Prawa Gospodarczego
/podpisano elektronicznie/

